„ЗАСТАВА“ излази три пута у недељи: **средом, петком и недељом.**

ЦЕНА ЈЕ ОВА

за Аустро-Угарску:

на целу годину . . . . . 12 фор.
на пола године . . . . . 6 „
на четврт године . . . . . 3 „
на један месец дана . . . . . 1 „

за Србију:

(у сребру)

на годину 120 гроша, на пола године 60 гроша, а на четврт године 30 гроша чар.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по количини врста или места које заузимају из оваких ситних петит слова, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 новчића, а за жиг сваки пут башка по 30 новч.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „Заставе“ у Нови Сад, у кући под бројем 11 и 12 у дунавској улици.

Рукописи не враћају се натраг.

БРОЈ 80. **У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЉУ 11. ЈУЛА 1871.** **ГОДИНА VI.**

У НОВОМ САДУ 10. јула.

Све већма сиротиња у вестима политична садржаја из страних земаља наступа, како су наступили дани, кад се дипломате и државници одмарају од својих послова, и смишљају нове планове којима ће поједине интересе своји држава ма на штету других унапредити, а скоро увек у тој цељи да сузбијају слободнија кретања народа, који све јаче теже за тим, да судбу своју извију из руку појединаца који се „милошћу“ нечијом наметуше за туторе народима.

Планови се дакле по европским купатилама, по летњим дворцима државничким кују за дане који наступају, о томе нема сумње; али за сад се ништа важно као догађај не појављује, што би могло донети какав замашнији резултат по коју државу. Што долази вести из страног света, сами су подгревци догађаја који већ минуше и новинарски нагађања о могућим последицама истих; или су вести о догађајима локалне вредности које могу имати нека значаја само по околину где се збивају, без рефлекса на шири круг.

Тако из Француске, где је најбујнији политички живот и по томе извор вестима политичког значаја јављају само толико, да су сукоби између немачке војске и становништва француског у оним крајевима, где је још немачка посада, учестали, и да су тако озбиљна замашаја, да се влада француска јако забринула због тога, и поглавиту бригу обратила на то, да што пре очисти земљу од те напасти, што ће наравно моћи учинити ако што пре исплати глобу која јој је наметута од стране победитеља, па Немачка пристане на то, да своју војску пре уговореног рока из земље изведе. Но на ово Немачка по свој прилици неће пристати и ако би се француска влада усилила да пре рока исплати своју глобу, јер је политици Бизмарковој и то намера, да Француску морално и материјално кињи, и оно прво постигнуће с тим, што од своје стране неће никакве олакшице Француској хтети учинити. Шта више могло би се према духу његове политике узети, као да је то у плану, да немачки војници изазивају сукобе са становништвом француским, пошто се зна, да је у немачкој војсци тако јака дисциплина, да је сваком изгреду спречен пут. Што се дакле поред те дисциплине догађају чести случајеви крвави изгреда, знак је да је хотимице напуштена немачка војска да Французе кињи.

Коликог су замашаја те појаве по Француску може се прецените из једне прокламације владине којом се народ преклиње да часове искушења мирно истраје, јер је заиста по Француску од највеће опасности, могућа поновљена окупација страном војском, која би наступила да се Французима прелије чаша стрпљења, те да у већој мери пусте одушке своме гњеву, спрам својих тлачитеља.

Једина вест од веће важности, та је, да је Гамбета пред скупштинском комисијом, која је постављена да испита акта привремене владе за обрану поднео извештај свој, из кога се види, да је за то време подигао 1,100.000 људи на оружје, а не 800.000. као што се до сад држало, Док тај извештај дође на дневни ред у скупштини, те Гамбета стане објашњавати своја дела и бранити се од нападаја, чега ће за цело бити, биће врло занимљиви извештаји народне скупштине француске, што су већ одавно престали бити. Овај пак извештај мораће скоро доћи на ред, јер се поговара, да ће се народна скупштина са првим данима месеца августа одгодити.

Осим рефлексија на једно или друго већ свршено питање политичко, не доносе француски листови ништа. Тако један лист враћајући се још једанпут на познату прокламацију грофа шанборског тврди, да је иста поникла отуда, што је папа писмом једним посредовао код грофа у корист чисте легитимности, и то тај лист приповеда овако: „Гроф шанборски хтео је већ да се приљуби тробојници, то ће рећи умереној републици, и у томе духу беше већ и прокламацију спремио. То се у Риму дозна и папа управи на грофа писмо у коме таку намеру назове издајом начела легитимности, и позове га да белу заставу, т. ј. чисту легитимност развије, јер ће он само тај програм благословити и за њега се богу молити.“ — Тако се дакле дело језуита осветило на њима самима, јер су изгубили и последњу поузданицу своју, пошто већ сад више изгледа нема да ће се легитимна династија икад на престо француски вратити, све кад би монархија Француском овладала.

После свршене дебате о буџету вођеном у народној скупштини француској и одобрењу истога, подигли беху немачки листови хајку цротив француске унутарње политике, која је по њиховом сватању основа освети у спољној политици. На те и таке преговоре одговорише француски листови, и вредно је видети како „Конст.“ одговара „Општим северонем. нов.“ Он вели: „Немачки листови хоће да представе свету као да ми идемо за тим, да им вратимо мило за драго. Ми не мислимо терати политику освете, али ако кад наступи дан враћања, то ће у Немачкој онда све за то спремно бити. Немачка за цело неће хтети вечито остати потчињена Пруској; она ће (Немачка) сопственим рукама размрвити то вештачки скрпљено јединство, које у самој ствари није ништа друго до понижавајући јарам за њу. Што се нас тиче, ми хоћемо мира, али искреног на узајамности основаног мира, и ако се ми ипак од времена на време будемо дизали против Пруса, то ће бити с тога, што Пруси заборављају да је мир потписан и од њих као и од нас, и да они насиљем које чине у окрузима које држе поседнуте само продужавају рат против нас. Немачки листови показују нам за пример Жил Фавра, те веле, да треба да смо тако скромни и попустљиви као он. Наравно, они га воле, јер од њега добијају што год захту. Али ми опомињемо Немце на изреку њиховог Бизмарка, који је једаред рекао: „Француска част није боља од немачке.“ Дакле, би ли се Немци хтели мирити с киме, на уштрб свога карактера и свога достојанства.„

И овај француски лист тешко да ће се преварити у ономе, што вели, да ће у Немачкој све спремно бити за оно време кад сване дан освете, јер ће сам народ то скрпљено јединство разрушити. Клерикалци немачки подхватили су се свом снагом да сруше што се може срушити, и ултрамонтански лист „Келн. нов.“ прети Бизмарку овим речма: „Увек је опасно играти се с ватром, и кнез Бизмарк, десет ће се пута размислити пре но што се реши, да отвори борбу са католичком црквом, коју његови органи наговештавају.“ Закувало се у уједињеном царству немачком и на црквеном пољу, а има и преставника модернијих државних народа, који ће с друге стране пресецати ланац *оваког* јединства као што је данашње, немачко. Јединство народно није исто што је и јединство државно по Бизмарковом калупу.

Бечки листови о познатој жељезничкој конференцији у Бечу јављају толико, да су заступници Аустрије бранили свезу са босанском жељезницом, угарски пак са српском. Решено је пак да се остави порти која је такође за свезу са босанском пругом шест месеци времена, да проучи пругу српску, те ако пристане на то, да она своју жељезницу са српском на Алексинцу или Јанковој Клисури са српском свеже, онда и угарски заступници пристају на свезу са босанском пругом. Изгледи су, вели се за то, да ће порта пристати на овај предлог, али да ће и босанску пругу скопчати са аустро-угарском жељезницом код Новога.

По дотичном извештају о тој конференцији у једном пештанском листу, могло би се рећи да заступник српске владе на њој, министар Белимарковић није био баш најсрећније руке.

ОПЕТ МАЂАРСКОЈ „РЕФОРМИ.“

Наш свет нека нам незамери, што се у овом времену, где за нас преча посла има, и пет забављамо са мађ. „Реформом;“ јер ма да она таји, у обште је и од Мађара припознато, да је она лист мађарске владе, и то оне Андрашијеве странке, која ни толико слободњачки реформа неће, колико би је остала Деакова странка хтела, те је, да би свету очи замазала по оном: „Lucus a non lucendo“ листу свом надела име „Реформа;“ и зато као што је занимљиво знати, шта тај лист о нами пише, тако је и одговорити вредно.

„Реформа“ је на оно, што је из нашег чланка у „Застави“ под насловом: Фронт! из Новог Сада телеграфисано у „Политику“ и „Фатерланд“ брже боље написала уводни чланак противу „Заставе,“ и разуме се противу Милетића, и тек је у вече, кад јој је чланак већ штампан био, као што у поговору каже, увидила, да ју је телеграм у нечем на танак лед навео; али из истог су „Застави“ не припадајућег извора некад летили свакојаки телеграми противу нас, а на задовољство „Реформе“ и њени патрона, па нека сад увиди, како је то, таким средствима служити се.

Нас се телеграми не тичу, него одговор „Реформе.“

Реформин чланак садржава: прво, клевете на „Заставу,“ на народну странку, на Милетића; друго апологију, хвалу међународне политике београдске и пештанске владе; треће, само хвалу унутрашње политике мађ. владе; напоследку опомену на мађ. владу, да тражи начине и путове, како ће нам доскочити.

Ми ћемо на све, ако и другим редом одговорити, ређајући напред јавне ствари.

„Реформа“ кривећи нас, да ми хоћемо, да помутимо чист извор пријатељства између београдске и мађ. владе, навађа: „како су господа Ристић и Блазнавац усвојили она политична руководна начела, која је кнез Михајил први изповедао, а то су: заједница интереса између српског и мађарског народа ради осигурања обстанка и слободног развитка обе државе.“ Наравно, да се овде под српским народом разуме онај преко Саве и то у Србији, а под *мађарским* и ми Срби, и Хрвати, и Романи, и Словаци, и Русини, и т. д. Није ли то хулење имена кнеза Михајила? Или може ли се и замислити, да би кнез Михајил могао признавати заједницу таки интереса, по којима би ми сви остали Мађари били? Не види ли се дакле из тога, да је кнез Михајил другчије тумачио те интересе, а другчије да су га Мађари тумачили, из чега је временом до међусобног неспоразумлења и неповерења, а на последку до катастрофе дошло. Да ли се господа Ристић и Блазнавац и сад придржавају политике „заједнички интереса између српског и *мађарског* народа, то је опет друго питање, *питање,* велимо, јер се да и за и противу говорити. Кад н. пр. „Видов-дан,“ који од мађ. владе подпору прима, а сад уз Андрашијеву руду иде, и београдска влада не само да га у свом „Јединству“ изрично не побија, него и дописник београдског пресбирова у „П. Лојду“ под + у исти рог свира. што се све наданућу г. Блазнавца приписује, а с друге стране кад полузванично Ристићево „Јединство“ отворено народној странци у Хрватској и Славонији страну држи; кад Андрашијева *мађарска* „Реформа“ Блазнавца преузноси, а бивша Андрашијева *хрватска* „Слога“ истог Блазнавца, и то пером из мађ. пресбирева на сву меру грди; кад Андрашије јавно у уг. сабору каже, да одобрава политику Бајстову на истоку, па и познату поту Бајста на романску и српску владу, којом се овима прети, а изнод руке, преко Калаја београдском регенстсу каже: да је Бајстова нота *безсмислица,* и да он — Андрашије — Србији према Турској слободне руке оставља, а овамо на Павловићеву интерпелацију о тој дипломатичној жмуреигри не одговара, ма да зна, да тај одговор интересује београдску владу која интерпелацију *изазвала,* — кад све то и с једне и с друге стране видимо, онда зајиста незнамо, да ли се и саме те две владе знаду, на чему су међусобно, али баш зато ми неверујемо ни једној ни другој.

Пре негде у допису под + из Београда у „П. Лојду“ бијаше помена о томе: „како регенство у Београду и сад се придржава политике, која је од времена кнеза Михајила 10. година дана вођена, и којој стране силе признање указују.“ Ми смо већ једанпут казали, да не само да није питање, него да је извесно, да баш она политика није на свом месту, коју хвале оне стране силе, којима обстанак Турске, а робство наше браће у рачун иде; но да оставимо то признање и ту хвалу на страну: питање је баш, која је то политика кнеза Михаила на истоку и према Турској? Београдска влада, кад говори народу, наговешћава, да је то политика ослобођења остале браће, и самим ратом, на што се народна војска спрема; а кад се окрену мађ. влади, а она наглашује, да је то политика „мирнога развитка,“ која, као што се зна, грофу Андрашији годи. Које је дакле истинито? Ко кога обмањује? Како било, ми се обмањивати не дајемо, и зато смо противу те „шурибури политике.“

Ми смо казивали, и доказивали, а као што мислимо, и доказали народу нашем: да је политика Бајст-Андрашијева према Србији политика обмане, заверавања; да на то иде, да Србију и њену владу уљуљава у лепе снове о „мирном развитку“, док се с једне стране Аустро-Угарска, или и Угарска сама не учврсти, а наша заробљена браћа не клону до „коленоприклонења“ ма коме, па и Аустро-Угарској; да политика мађ. владе, која хоће изнутра видовданску „велику, моћну, и мађарску државу“ другчије према Србији, и истоку и неможе хтети, и радујемо се, да су, колико драго наше заслуге ту било, догађаји наше назоре потврдили, и да се оностраном народу нашем очи све већма отварају, а радујемо се тим већма, што се већма срди „Реформа“ и њени патрони, који на нас као слонови на мишеве гледе.

„Реформа“ набраја благодети, које је мађ. сабор овостраним Србима дао. Прво је „закон о народности“, који је, као што „Р.“ значајно каже, баш онда донесен, кад је пријатељство између Београда и Будим-Пеште у цвету било. И „Реформа“ има образа говорити о закону о „равноправности народности“ као благодети, која напротив ништа друго није, него закон о утврђењу државног монопола мађарске народности, мађ. језика. Нека нам покаже „Р.“ и један народ, или ако ће и једну „народност“ у Угарској, која би са тим законом задовољна била? Или су словачки Мађарони-одроди та народност? Па како стојимо у животу? Није ли ту још црње, него на папиру законика. Како је прошао Нови Сад са самоуправом? Пођимо по Бачкој и Банату, па видимо, колико има чиновника, који знаду и *српски* онде, где Срба у гомили има, а што је још више, да ли ће се у жупанијама Бачкој, Торонталској и Темишварској и један записник наћи, који би са Србима странкама, или обтуженима, или сведоцима, или вештацима на српском језику сачињен био, и да ли ће се и једна одлука или пресуда наћи на српском језику? Што се и самог обнародовања закона тиче, није ли и сам „П. Напло“ донео тегобу, да се закони доцне, а ми додајемо, и рђаво, неразумљиво у преводу саобштавају? Колико ли грађански парница код виши судова годином на решење чекају, само зато, што је оскудица у „народносним“ чиновницима или превађачима?

Даље, вели „Реформа“, дата је Србима „подпуна“ црквена самоуправа. На папиру и којекако, и то нам по праву припада од 180. година, и основана је заслугама нашег народа, и сад на духу времена, а не на милости мађ. владајуће странке; а каква је та самоуправа у животу? Та ево већ две саборске седнице, па никако да од владе до каква успеха дођемо. Автономија така није ништа друго, него шмрк, којим мађ. влада хоће да наше фондове изцрпи. Но наравно, „Р.“ и незна за владине одлуке у нашим стварима, него удара у таламбасе, како јој патрони кажу.

Спомиње даље, како Срби с оне стране Дунава са својима сродним, (т. ј. Хрватима) деле „заједничке уставне привилегије“. Лепе привилегије! „Реформи“ ни тригодишње насиље Рауха, и злоупотребе његове, ни нови избори нису очи отворили.

С ове стране Дунава уживају Срби, вели „Р.“ правне слободе жупанијске и обштинске самоуправе. Ко би стран „Реформи“ веровао, мислио би, Бог зна какве слободе Срби у међи и обштини уживају, а да завири у жупанијске скупштине у Бачкој и Банату, видили би, колико српска реч вреди и важи, а по селима се није ни у обште могло о самоуправи говорити, а некамо ли о другој чијој.

На тај су начин, вели „Р.“ задовољив' Србе, мислили да нађу у њима копчу са Србијом. Не копчом, — кваком хтедосте нас направити, но превариste се у рачуну.

Једно питање решава се за другим, вели „Реформа“: „Војничкој крајини повратили смо земљу, Србе узимамо под домобранску заставу, за добрим пријатељством у Београду сљедује добро суседство са Букурештом, и „побуни се одузима земљиште.“

Дакле чујте, граничари, да знате, што још нисте знали: земљу вашу нисте ви крвљу својом заслужили, него вам је мађ. влада повратила, т. ј. поклонила! „Реформа“ и не зна, шта је то „војнички феуд“, и да је тако био граничарски, који се без другог, осим крвног одкупа, задобива. И зар је земља граничара сад са започетим решењем крајине постала властитост граничара? Није ли то од 1850. године? Или је и ова плод године 1848? Али да и узимамо у рачун заслуге граничара баш у 1848. години, није ли и 1848. година у Угарској плод исте, шта више и пређашњи година до 1789. у Европи, нарочито у Француској? И невидимо ли, да баш сад, кад се крајина разрешава, држава, и то мађ. ерар, узима половину шума у крајини, шта више, да је са споразумевањем грофа Андрашије, и то, да ће се са свију ти шума најпре руно скинути, т. ј, да ће се под именом „устајани“ дрва хиљадама најдебљи дрва исећи, и претворити у милијоне, за које знамо, како пролазе?

„Србе примамо под домобранску заставу“, вели „Реформа.“ Ала сте милостиви! А чија је та „домобранска застава“? Није ли мађарска? Није ли и команда мађарска? И у чију је обрану та војска? И каква је разлика за Србе, а били под том, а под црно-жутом заставом? Но да, и ту има разлике! Под овом има колико толико Србаља официра, и то већином таки, који се за то не одричу, нити морају да се одрекну своје народности, ако се и не смеду као мађарски „хонвиди“ хвалити својим заслугама у години 1848. и 1849., а за Срое официре у хонвидској трупи чули смо, шта гр. Андрашије, одговарајући Милетићу, рече сабору: „ми ћемо се и на Србе обазрети, ако и не на таке, какве би ви хтели“ — од оно доба има и две године; колико ћете наћи Срба официра у хонвидским батаљонима? Ни толико, колико батаљона, и то понајвише на форму „Силади—Стојковића.“ Или баш нема много другчији Срба? То би жалосно било по

вашу четир годишњу владавину. А шта Србе и Хрвате, који неће да постану „Силади“ и „Кулмери“ у крајини очекује, показује пример пуковника Мургића, који је од штаба из Граца премештен у Галицију у линију само зато, што се усудио горњој кући „рајхсрата“ ограду противу самовољног утеловлења крајине дати.

А што се тиче доброг суседства у Букарешту — идемо да видимо.

Сад долазимо на личне ствари.

„Реформа“ најпре навађа, како је влада била принуђена, да Милетића, као уредника „Заставе“ услед судске осуде затвори, и то доцније, услед судске осуде *грађана поротника*. Наравно, кад су судови, и то мађарски за времена привремене владе или и пре године 1848. Мађаре за политичне и пресске ствари осуђивали, то је била *дика*, а сад кад *мађарски* суд Србина за подобне ствари осуди, то мора бити *срамота*. И Чеси би далеко дошли, да су толике пресске осуде за срамоту држали. Или није и овде политична ствар? Ни је ли и сам мађ. суд признао да нема кривице због приватне увреде Рауха, него због политичне? А није ли тај Раух сад политично осуђен, и то срамно, као ниједан бан досад? Даље, није ли Милетић јавно, и то у „Н. сл. Лоју“ казао: да је касацијони суд једногласно био тог мишлења, да за две главне тачке обтужбе нема предмета, да је ту порота погрешила, но већина да је мислила, да у закону због неподпуности његове нема ослонца за касацију, да је дакле у главној ствари неправедно осуђен? Није ли политична тиранија, и свакојако злоупотреба тако јасна била, да није ни требало доказивања, као што је то последица свргнућа Рауха показала, а докази, баш да су при руци били, јамачно не би предмађарском поротом ништа помогла. Таке пресуде ми ни подашта држимо, а још мање могу коме служити на срамоту. Србски пак народ неће мађарске поротнике сматрати за надлежне судије части и поштења србског. И сама је „Н. сл. Преса“ пишући противу Глазеровог пресског предлога у „рајхсрату“, по ком је овај хтео, да на основано захтевање тужилачке или тужене странке врховни суд може н. пр. место прашког суда други поротни суд делегисати, као најјачи разлог противу тога навела: што је душа пороте, без чега она нема смисла, да обтуженог суде сугрђани, који из ближе и околности, и лица, и језик, и правац јавног мишлења познају — а Мађари конфисковали поротне судове за себе, направили од њи за нас *преке* судове. Кад кога од нас обтуже, њине новине на њ као на врану гракну, мајстори и Јевреји пештански озлојеђени и раздражени чине своје, па кад кога осуде, они још имају образа, то за доказ личне вредности свога непријатеља сматрати! Ту заиста незнамо чега има више, или будалаштине, или безобразлука!

Док год ми Срби стојимо духовно у обсадном стању, а то је, док у пресским стварима стојимо под пештанским и подобним, ма и поротним судом, донде између нас и наши непријатеља нема разговора о правди и неправди, о поштењу и непоштењу, него о сили и произволењу с једне, о трпљењу с друге стране; но зато не само да се нећемо сматрати за осрамоћене, него ћемо усладу и понос у томе налазити, моћи вам одољевати, и опет и опет на мегдану стајати. Што већи притисак — тим већи однор. У таком стању међу нама мира бити неможе, бити неће док год ви непостанете људи, или до дана, који ће судити свима.

„Реформа“ се позива на „Турски Народ,“ који је, вели, мађарождер, и опет Милетић-Суботићеву странку назива „несретним чопором.“ Чудо, како је „Реформи“ исти лист у исти ма и „ауторитет“ противу нас, и „неауторитет“ за Мађаре; и невиди ли „Р.“ какву је пресуду мађ. влади последњим придевом, којим је ауторитет тога листа противу нас безпристрасним учинити хтела, „Реформа“ изрекла? Не следује ли из тога прво, да ни плаћени листови немогу за дуго да хвале мађ. владу, друго да сад нема србског листа, који би уз њу стајао? Ко је дакле ту крив: Милетић-Суботић, или влада? Како и с те стране стоји са пријатељством Блазнавца и мађ. владе, кад Блазнавац издржава бар по мишљењу „Реформе“ мађарождерски лист.

„Хоће ли да владају та господа“ (Милетић — Суботић) пита „Реформа,“ или мисле да Москов над нама (Мађарима) и над њима (Србима) влада?

Они неће да владају — нису ново-азијског порекла. Неће ни да Руси владају ни над вама, ни над њима, али колико ie народу србском у снази, неће ни то трпети, да ви над Србима, и то тако бездушно владате. Ако дође до избора, избор ће бити између козмополијске републике, можда и социјално демократске, и народске, па можда и московско-славенске државе али између господства, *вашег* и другог господства, бирања бити неће; а ако дође, ви ће те и нико други бити криви.

„Срби, који Милитићевој странци спадају, незнају ни читати ни писати“ вели „Реморма“, него се „Застава“ чита простом свету у гомилама од 20—30 људи. Ајде нек је и тако. Блажени који верују. Но питамо, који је то лист српски, који читају читајући Срби, и који би са мађ. владом задоволен бијо? Међутим нама „Р.“ мисао надаје да би добро било, да се у нашим школама, и око сами сувача таке слушачке школе установе, па ма гди узтреба, и безплатно лист слали. А ми и опет кажемо, да у нас нема странака по имену, него по начелима, и да се оне не називљу по имену појединих људи, а што ви намећете име које гоните, знак је, да би ради да са именом и странку утучете, што вам за руком поћи неће.

„Реформа“ подстиче владу, да са србском заједно потраже средства, како ће нама доскочити. Сретна вам радња!

„Реформа“ на послетку има образа рећи: да она никад није рекла, и сад не каже, да је Милетић учесник убијству кнеза. Да шта значи онда изрека: да је новосадска задруга кнезу главе дошла? Ни сте ли као због тога и комесара послали, и Милетићу не само као градоначелнику, него и у обште главе доћи хтели? А што се оруђа тиче ту можда је патрон „Реформе“ пре слепо и бесно оруђе династије него Милетић. Видимо ми где вас боле и тишти, па се заклањате за србском династијом. Страшно вам пуче срце за оним што је србско — па ма то и династија била.

А што питате који су то патрони ваши, ако вам није из чланка јасно ми ћемо вам јасније казати — но то би било ради комодитета вашег, па зато би имали право и од вас искати, да и нашем комодитету нешто на руку учините, а то је, да порота буде ма у ком месту, где поротници разуму и језик србски, и знају сва чуда и покоре, које ти виши патрони са србским народом чине, на онда ћемо вам и ту љубав учинити. Сад једно питање: ви хвалисте гр. Андрашију, што је рекао, да кад ми „народности“ ударамо, да ударамо на њега и његову владу, а не на „мађ. народ,“ као да је он то казао, што му пукло срце за мађ. народом, а не што би хтео да тим лакше птице у клопку лови; но ми неможемо ни народ опростити од кривице, који таке господаре трпи, ипак ћемо се што је могуће више тога држати, као што видите из нападаја на ваше патроне — али вас питамо: како је то да ви полицију и суд против нас изазивате онда, кад се тиче коже ваши патрона, а не кад смо што ма у и срцу, против народа вашег писали?

До одговора — лаку ноћ!

СРПСКО-НАРОДНИ САБОР.

Седница држана 5. јула 1871.

(Свршетак.)

Др. Св. Касапиновић чита записник од 18. јуна.

„Присутни од стране срп. делегације: Њег. Преузв. госп. Ар. Стојковић, еп. будим. и адм. патр. и митрополије српске. Др. Јов. Суботић, др. Теодор Мандић, архим. Теофан Живковић, Конст. Пуљо, др. Ђ. Милосављевић, др. Свет. Касапиновић, Ђорђе Димитријевић као заменик др. Свет. Милетићу и прота Лазар Стефановић као зам. Петру Чарнојевићу.

Од стране романске делегације Њег. Високопреосв. г. Прокопије Ивачковић, епископ арадски, Јован Балножан, ђор. Јовановић, Антоније плем. Мочоњи, Вићентије Бабеш, протојереј Симеон Бика, Сигисмунд Поповић, Конст. Радулеску и протојереј Јов. Поповић.

Бр. 6. Њег. преузв. госп. Арсеније Стојковић еп. будимски и админ. патријаршије и митрополије српске, приопштава, да је срп. нар. сабор у седници својој од 14. јуна о. г. изабрао делегацијоном члану дру Свет. Милетићу као заменика г. Ђ. Димитријевића а г. Петру Чарнојевићу као заменика г. протојереја Лазара Стефановића, приказујући оба заменика. — Узима се на знање.

Бр. 7. Њег. Преузв. г. админ. патријаршије и митрополије српске Арсеније Стојковић подноси допис Њег. Преузв, г. митроп. романског Андреје барона Шагуне од 10. јан. 1869. год. упућен на Њег. светост патр. Самујила Маширевића, којим се доставља извод из записника седнице ром. сабора држане 7. (19.) окт. 1868. год. у Сибињу у погледу романске делегације.

Романска делегација агносцирајући приопштен извод из записника ром. сабора од 7. (19.) октобра 1868. год. подноси извод из записника роман. сабора држаног 1870. год., којим се пуномоћије ром. делегације дато у седници ром. сабора од 7. (19.) окт. 1868. год. потврђује.

Српска делегација подносећи извод из записника срп. нар. сабора од 23. јуна 1870. год. у погледу свога пуномоћија изјављује, да је само на то опуномоћена, да са романском делегацијом у преговор ступи, и да резултат преговора срп. нар. сабору на потврђење поднети има. — Сви списи како у погледу пуномоћија романске, тако и у погледу српске делегације, прикључују се овом записнику.

Бр. 8. Романска делегација потражује из неприкосновеног и клирикалног школ. фонда, који се у Карловци администрирају своту од двеста педесет хиљада 250,000 ф. а. вр. са 6% камате од априла месеца год. 1865.

Српска делегација изјављује, да би она стојећи на земљишту споменице срп. нар. сабора од 25. марта, 5. априла 1865. г. морала остати при онда закљученој своти изравнања од двеста педесет хиљада, 250,000 фр. без камате из узрока тога, што понуда Србаља од Романа онда није примљена, и што по томе изравнање није углављено, и што с друге стране камате нису уговорене нити из каквог другог правног основа припадају; најпосле из узрока тога, што су срп. нар. фондови, осим трошкова око управе и јавних даћа имали и знатна издавања на цели романских дијецеза да сносе; заданута пак осећањем искреног пријатељства и братства, нуди срп. делегација из неприкосновеног и клирикалног школског фонда аверзијоналну своту од три стотине хиљада — 300.000 ф. а. вр. али под тим условљем, да се Романи својих потраживања на накнаду у погледу епископских резиденција и осталих епархијски добара и имања у Темишвару и Вршцу, која су и по самој највишој резолуцији од 24. децемб. 1869. г. као својина српских епископата у Темишвару и Вршцу призната, коначно и за свагда одреку; по себи се разуме, да од времена изравнања све оно, што Романи из поменутих фондова на своје цели добијају, престати има; у име отплате поменуте своте имало би се Романима издати двеста педесет и три хиљаде 253.000 фор. у приватним облигацијама, двадесет и пет хиљада 25.000 ф. у угарским и банатским растеретницама по номиналној вредности, а остатак у готовом новцу.

О случају погодбе припадају Романима од горе споменуте своте од три стотине хиљада 300.000 ф, камате од 19. јула (1. јула) о. г.

Ова понуда има за Србе до 18. (30.) септ. о. г. обвезну снагу.

Бр. 9. На то изјављује ром. делегација:

У погледу општа оба карловачка фонда наша је публика тако убавештена и с тим опријатељена, да се нама у име главнога двеста педесет хиљада 250.000 фор. а. вр. и камата од априла 1865. год. исплати, чим би се укупна свота изравнања до априла о. г. на триста двадесет и пет хиљада 325.000 ф. повисила, дакле ону цифру достигла, која надмаша своту од триста хиљада 300.000 ф. која је с наше стране при преговорима од 1865. год. као најмања свота означена; о таковој погодби могли би смо ми без сваког устезања изјавити, да се примити може, и могли бисмо је епархијалним синодама препоручити; пошто пак поштована српска делегација на то није пристала, и место реченог капитала и камате аверзијоналну своту од триста хиљада нуди, чим се свота, која се Романима исплатити има са 25.000 ф. двадесет и пет хиљада умаљава; пошто даље поштована српска делегација још и то условље придодаје, да се тим и одштета за резиденције у Темишвару и Вршцу и остала дијецезанска добра у тим истим местима изравњава и пошто је на покон одредила, да се један део у растеретницама у номиналној вредности исплати, чим се попуђена аверзијонална свота од триста хиљада 300.000 ф. са неколико хиљада смањује, неможемо ми ову понуду својим синодама, — као што би смо радо желели — као резултат узајмног споразумлења поднети, али ћемо зато радо овај предлог са тачним разјасненјем свију побуда, што му за основ служе, синодама са најмогућнијим ускорењем на решење поднети. —

При том се још једнако надамо, да ће још сл. српском конгресу бити могуће, да наше правилно потраживање у овом погледу одобри и ограничења относно некористна условља отклони, чим би се цело дело изравнања знаменито припомогло, а наиме романској делегацији олакшало.

На то изјављује српска делегација:

Непризнајући никако срп. нар. неприкосновеном и клерик. школском фонду карактер општи, као што се од стране ром. делегације погрешно наводи, примећавамо даље, све да Романима и припада право на камату, што срп. делегација пориче, не би им никако у име камате свота од двадесет и пет хиљада 25.000 ф. припасти могла, јер би се од те своте морала одбити припомоћ арадском епископу, припомоћ за стан клирикалне арадске школе, за стан Вел. Варадске консисторије, за плату нотару и фишкалу исте консисторије и за плату карансебешких богословских професора, што за то време износи укупну своту од осамнајст хиљада седам стотина и двадесет 18.720 ф., а осим тога саразмеран део трошкова око управе нар. фондова и државног пореза; напослетку примећава срп. делегација, да у случају, ако се ова погодба од стране Романа не прими, задржава своје право у погледу пустаре св. Симеона и осталих епископских добара у арадској и карансебешкој епархији. — Романска делегација узима изјаву срп. делегације на знање.

Бр, 10. Романска делегација потражује fundus instructus арадске дијецезе и фундацију патријарха Рајачића за романску семинарију.

Српска делегација изјављује да на то потраживање пристаје.

Бр. 11. Романска делегација предлаже да се источни православни фондови, којима пештанска депутација управља на два равна дела између српске митрополије с једне стране, и арадске и карансебешке дијецезе које романској митрополији припадају, с друге стране, на овај начин поделе:

а) Из школског фонда имају се у корист Србаља искључити закладе и легати који се са поменутим фондом заједнички управљају и који су искључиво на српске цели опредељени и то: Ђорђа Раље, херцега Албрехта од Сахсена-Тешна, Јулијана Чокора и Наума Бозде, а остатак у два равна дела поделити;

б) Учитељски пензиони фонд и

в) Атанасије Бале стипендијска заклада има се такође поделити на два равна дела, и то ова последња из тога узрока, што Бала није за сва времена стално старатељство за ту фундацију оставио и што ће се пештанска депутација која школ. фондом управља и на коју су Балини куратори некад своје право на управу пренели сада укинути.

г) Заклада за арадску препарандију као чиста романска није предмет деобе.

Српска делегација пристаје на тај предлог, и из тога узрока, што би се поменути фондови по саразмеру прилога између Романа и Срба поделити имао, што би испитивање, колико је од једне или друге стране у те чисто верозаконске фондове ушло са дуготрајном ликвидацином скопчано било, те би с тога садања врло скупа управа за дуже време морала постојати.

Сходно том начелу једнаке деобе ових фондова, изриче се уједно и паритет обеју странака относно одштете која је у име фондова против ерара поводом проневерења Недокланског и Захарића подигнута, а тако исто и у погледу потраживања ерара према фондовима за тако звани камерални предујам. — Обе делегације слажу се у погледу наведених фондова у Пешти и утврђују даље, да се они записници или друге исправе, које се на те фондове относе, а имају за обе странке важности, дуплицирају, и свакој странци издаду, а остала архива да се преда Србима на сахрану с тим додатком, да Романи добију подпун списак о њој и да им се у свако доба на њихово захтевање преписи издати имају,

Бр. 12. Романска делегација иште, да се Романима даде ман. Ходош и Ст. Ђурађ.

Српска делегација изјављује, да стојећи на земљишту споменице срп. нар. сабора од 1865 године неможе у погледу манастира ни у преговор ступити.

На то романска делегација изјављује: Ми узимамо ову изјаву која наравно свако даље разлагање искључује са жалошћу на знање и поднећемо је заједно са чувеним разлозима нашим епархијалним синодама.

Бр, 13. У погледу помешаних општина углавиле су делегације погодбу, која се овом записнику под .!. прикључује.

Бр. 14. Ром. делег. предлаже, да се сваки предмет, о коме се међу обема делегацијама водили преговори, као самосталан сматра, тако да се поравнање без обзира на друге предмете у којима се поравнање није постигло, извести може.

Српска делегација изјављује да се са предлогом роман. делегације слаже.

Арсеније Стојковић, епископ будимски и архиеписк. администратор, с. р. Теодор Мандић, с. р. Др. Јов. Суботић, с. р. Констант. Пуљо, с. р. Пр. Л. Стефановић с. р. као заменик Пери Чарнојевићу. Ђока Димитријевић с. р. заменик др. Св. Милетића, Др. Ђока Милосављевић, с. р. Др. Св. Касапиновић, с. р. перовођа. Теофан Живковић, с. р. бездински архимандрит. Прокопије Ивачковић, епископ арадски с. р. Georgiu Joanovic, m. p. Vincentiu Babesiu m. p. Konstantinu Radulesku, m. p. Simeonu Bika m. p. Joane Popovic m. p. protopresb. Joan Balnoschanu.

Др. Свет. Касапиновић чита записник од 19. јуна.

Присутни од стране српске делегације њег. преузвишеност г. Арс. Стојковић епископ будимски и администратор патр. српске, др. Ј. Суботић, др. Т. Мандић, Арх. Теодор Живковић, Конст. Пуљо, др. Ђ. Милосављевић, др. Св. Касапиновић, Ђорђе Димитријевић као заменик дру Св. Милетићу и Петар Чарнојевић.

Од стране романске делегације њег. високопреосвештенство г. Прокопије Ивачковић епископ арадски, Јов. Балножан, Ђ. Јовановић, Вићентије Бабеш, прота Симеон Бика, Конст. Радулеску и протојереј Јов. Поповић.

Бр. 15. Њег. преузв. г. Арс. Стојковић отварајући седницу позове перовођу да прочита записник делегацијоне седнице од 11.—23. и 18.—30. јуна о. г.

Перовођа др. Св. Касапиновић чита записник поменутих седница. — Одоставерава се.

Бр. 16. Члан срп. делегације г. Петар Чарнојевић изјављује да са обзиром на то, што романска делегација нема таковог пуномоћија, да може поравнање са Србима коначно обавити, него да резултат преговора са срп. делегацијом романским синодама на потврђење поднети мора, од своје стране не може пристати на то, што су делегације свршиле. — Изјава г. Чарнојевића има се ставити у записник.

Бр. 17. У погледу фондова који се у Пешти од депутације администрирају — решава се да срп. нар. сабор с једне и обе романске синоде с друге стране, изаберу по три члана, који ће се заједнички на високу владу обратити с молбом, да се деоба поменути фондова у смислу српско-романског поравнања спроведе.

Срп. нар. сабор односно романске синоде издаће својим изасланицима на ту цел нужно упутство.

Пошто је њег. презв. г. Арс. Стојковић поздравивши обе делегације делегацијони рад као завршен изјавио, и пошто се овај записник одоставери, закључи се седница.

Арсеније Стојковић с. р. епископ будимски и адм. патр. српске, др. Јов. Суботић с. р. др. Теодор Мандић с. р. Константин Пуљо с. р. Ђока Димитријевић с. р. заменик др. Св. Милетића, др. Ђока Милосављевић с! р. др. Св. Касапиновић с. р. перовођа, Теофан Живковић с. р. бездински архимандрит, Прокопије Ивачковић с. р. епископ арадски, Georgiu Joannovic m. p., Vincentiu Babesiu m. p., Simeonu Bica m. p., Joane Popovic m. p., Konstantinu Radulesku m. p., Joan Balnoschanu.

Др. Св. Касапиновић чита: „Погодбу о помешаним српско-романским општинама пређашње арадске, вршачке и темишварске дијецезе.

I. Предмет ове погодбе јесу оне правосл. црквене општине, у којима Срби и Романи живе, које су се за време највише резолуције од 24. децембра 1864. у тадашњој арадској, вршачкој и темишварској дијецези налазиле.

II. Као таке помешане општине имају се све оне у I. означене српско-романске црквене општине сматрати, у којима станују најмање 100 душа једне народности, заједно са толиким истим или већим бројем душа друге народности у црквено-општинској заједници.

Оне црквене општине, у којима Срби и Романи правосл. вере у црквено-општинској заједници живе, али по броју недопиру до 100, неспадају под ову расправу, али се изреком каже, да се овим не мисли ни једном њиховом праву прејудиковати, а наиме, да право својине сваке странке неокрњено остаје.

III. У помешаним тачком II. означеним црквеним општинама, стоји свакој странци, Србима као и Романима, и то без разлике, јесу ли у већини или у мањини, од воље отцепљење из црквено-општинске заједнице и деобу заједничког црквено-општинског имања потражити, и то било да пређу у дотичну по народности сродну митрополију, или да под јурисдикцијом досадање митрополије самосталну црквену општину образују.

IV. На тако потраживање има се деоба без отлагања на ниже означени начин предузети и извести.

V. Нова црквена општина, која би овим начином постала, може постојати или као самостална црквена општина, ако има сретства да се као така одржи, или може се другој сународној општини адфилирати.

VI. Што се тиче црквеног општинског имања, постављају се споразумно ова начела, која важе за обе странке и то:

1.) Од обадвеју странака припозната искључна својина како покретних тако и непокретних ствари, остаје оној странци, чија је својина, не подпада деоби, и одлучује се пре свега у корист власнику.

2.) Заједничке покретне и непокретне ствари подлеже на основу ове погодбе деоби.

VII. Где има једна или две парохијалне сесије, дели се на једнако; а где има више од две сесије, има се на то ићи, да се оне сесије, што преко две претичу, са обзиром на све околности што справедљивије поделе.

VIII. Литургичне и обредне црквене књиге припадају оној странци, на чијем су језику написане, дакле словенске Србима а романске Романима. Друге покретне црквене утвари деле се на обадве странке, по размеру душа, и то колико је могуће у натури иначе у сходној од странака споразумно углављеној накнади.

IX. Заједничку цркву задржава уз утврђену накнаду при иначе једнаким околностима она странка, која је у већини.

Накнада има бити у готовом новцу или по споразумљењу странака у новчаној вредности саразмерно броју душа.

Накнада се издаје или одма или у течају од највише 5 година. Неодговори ли она странка која прими исплату на себе, потпуно својој обвези до овог рока, онда има друга странка право или ексекуцију водити или пак и саму цркву уз дотичну

на истим основима утврђену накнаду, која се за исти рок исплатити има, на себе примити. У случају неодржања примљене обвезе има се безусловно повести ексекуција.

Сви пунолетни једноверни мушки чланови оне странке која исплату на себе узме јамче својим имањем као садужници за тај случај ако се накнадна свота у уговореном времену потпуно неисплати и по томе има се њихово изрично саизволење односно изјаснење уз попис свију дотичних чланова по имену у погодбеном записнику назначити. Наравно да овим није други сходан, од странака усвојен начин јамчења и обезбеђења искључен.

X. За време док обвезана странка накнаду у смислу IX. тачке потпуно неисплати, служиће се обе странке црквом тако, да се једне недеље у њој дневно богослужење искључиво на словенском језику, а друге недеље опет на романском свршује.

Друге специјалне функције врше се наравно на језику оне странке, којој се чине.

Што се тиче употребе школског здања, саглашава се, да се тамо где за поједину странку сопствене школске зграде нема у заједничком здању по једна соба свакој странци за поучавање деце даде; а кад у постојећој згради ни две за то згодне просторије не би било, служиће се једном просторијом обе странке наизменце. У осталом има се на то ићи, да свака странка за себе школску зграду добије.

Други заједнички црквено-општински реалитети деле се на обе странке или у натури или у еквиваленту према броју душа. Ако се реалитет не може у натури поделити, онда се исплаћује по начину означеном у IX.

XI. Одмах по свршеном разделењу, и деоби добија свака странка свог сопственог свештеника.

За оне свештенике који би оваком деобом можда без ужитка остали водиће бригу дотична јерархија.

XII. Свака странка сачињава одмах по углављеној деоби засебну црквену општину, конституише се у смислу дотичне црквено-општинске уредбе и управља сама својим црквеним имањем.

XIII. Изравнање односно разделење општинске заједнице само се онда има сматрати као свршено и изведено, кад се накнада за преузета добра потпуно изда, или пупиларно на непокретним добрима осигура, или се другом каквом законитом — од странке која има примати — припознатом гаранцијом ујамчи. А дотле остаје оцепљењем образована општина у досадањој митрополијској заједници.

XIV. Као правно изјављена воља странке која је за деобу, сматра се сагласна изјава апсолутне већине мушких сународнијех једноверних чланова који су прешли 20. годину. Услед тога има се свагда ова околност при изравнању сходним начином констатовати.

XV. За извршење овде нормисане деобе помешаних црквених општина, поставља се за дијецезе у тачци 1. означене 6 помешаних комисија.

У сваку од ових комисија бира српска и романска делегација по два повереника.

У случају ако једна странка утеловљење у сродну по народности митрополију поиште шиље дотични српски административни дијецезански орган и дотична романска конзисторија по једног изасланика који ће присутствовати комисијоналној расправи.

Од стране политичне власти присутно је једно лице као testimonium legale при расправи.

XVI. О расправи око изравнања води тачан записник дотична комисија на српском и романском језику и предају га чланови комисије дотичној делегацији.

Ако која делегација примети да је расправа ма с које стране не подпуна, то се преко свог председника стави са другом делегацијом у споразумлење а обе делегације наредиће споразумно да се расправа попуни.

XVII. Ако изравнање не испадне за руком сачиниће комисија записник на обадва језика у ком се ова околност има констатовати и уручиће свакој партаји дотични оригинални записник за употребу.

Стање ствари јављају комисије у равногласној релацији дотичним делегацијама.

XVIII. У том случају ако изравнање не испадне за руком има комисија изјавити странкама да до деобе само судским путем доћи могу и покушава колико је могуће пријатељским начином уз сагласност обадвеју странака да утврди правичан и помирљив modus vivendi (начин заједничког живлења.)

XIX. Делегације имају што пре по подпису овог споразумлења, наименовати и саставити комисије за изравнање.

Ове комисије имају почетком септембра т. г. расправе за изравнање без сваког одлагања одпочети и што брже наставити, тако да ове расправе буду до краја фебруара 1872. год. свршене.

На ту цељ имају странке које мисле деобу искати а још је нису искале до споменутог рока у том смислу молбенице дотичним комисијама предати. Ове комисије неузимају доцније пријаве у расправу.

XX. Делегације саглашују се у том, да се са обе стране пошље представка Њег. Величаству, да Њег. Величаство благоизволи као расправни суд у овој ствари краљевски суд у Пешти за провинцијал и ц. кр. земаљски војени суд у Темишвару за крајину делеговати.

Др. Костић предлаже, да се ова ствар предходно у конференцији у претрес узме.

Чарнојевић држи, да сабор неможе одобрити онај акт, који није свршен, вели, да романска делегација није имала пуномоћија, да ту ствар сврши, па зато није требало ни ступати у преговоре. Они су само хтели да виде, шта ћемо им ми дати, па сад опет може бити лицитације. Они могу примити 300.000 фор. што јим нудимо, али зато могу они опет и манастире процесом тражити, а манастири су наши.

Др. Милосављевић вели, да су обе делегације имале пуномоћије само да уговарају, како би се изравнали, па ће резултат тих договора поднети сабору на решење. Наша делегација нуди романској делегацији 300 хиљада, па да се братски помиримо, и да они немају више ништа потраживати. Ово је само приватан договор, али ако би то дошло до парнице, онда ће се тражити рачунски докази. Још је и то додано, да та понуда важи само 3 месеца, па ако се Романи за то време неизјаве, примају ли ту понуду, онда престаје и наша обвеза, да им морамо обећање испуњавати, т. ј. да им морамо дати 300 хиљада фор. Сад треба, да сабор изрече усвајали то или неусваја, сви смо, вели, ради, да с њима што пре раскрстимо, зато препоручује, да сабор ово усвоји.

Ђ. Димитријевић жели, да се упути на конференцију, јер је то важна ствар, па да се може и више пута говорити.

Пуљо говори, ова делегација све што је чинила, чинила је по упутству сабора. То је само договарање, и то се на суду несме уз призрење узети. Треба да се ми њи што пре отресемо. Препоручује да се предлог прими, и да се у конференцији више не претреса, јер је о том доста конферисано.

Др. Суботић вели да је што се тиче предмета суме много повољније решено, него год. 1865. онда је давано 250.000 са 6% колики би то био интерес до данас. Ми смо им понудили 300 хиљада свега, и они су то примили, и отуда се види, да је за нас много повољније испало. Што се тиче фонда у Пешти-Будиму, и ту је за нашу корист решено. А што се манастира тиче, о том наша делегација ни у преговоре није хтела ступити. Даље говори, да српски сабор не може никаковом одбору, ма од колико лица, дати таково пуномоћије, да коначно решава, него је сабор себи задржао право, да предлоге коначно реши. Тако је исто и код њих. Из речи г. Чарнојевића произлази, да би ово ваљало одгодити, док се они неизреку. Говорник вели, да мора једна страна почети, да је њихов сабор скупљене а наш не, онда би се они изјаснили, а овако треба, да се ми сад изјаснимо. —

Беговић подпомаже предлог, да се конференција држи.

Др. Ст. Павловић држи, да је нужна конференција, јер ће се и справне и политичне стране пресуђивати.

Кречаревић говори, да конференција није нужна, јер је то на основу конференције сачињено, у којој су сви чланови били, а и из ове неби ништа ново изишло.

Др. Касапиновић одбија што је г. Кречаревић казао, јер се конференција неможе идентификовати са сабором, јер да је конференција исто што сабор, онда неби требало ни износити пред сабор.

Председник претвара седницу у конференцију у $12\frac{1}{2}$ часова а продужује јавну седницу у $1\frac{1}{2}$ часа по подне.

Др. Ст. Павловић предлаже: да сл. сабор садржај прочитаних записника о раду српске и романске делегације узме на знање и од српске делегације романској делегацији у погледу поравнања стављене предлоге и учињене понуде за своје признна и прими. Прима се једногласно.

За тим се узме у претрес предлог дра Бранка Стевановића, који је у данашњој седници стављен, и предлог Васе Ђурђевића, који је такођер у данашњој седници поднесен. — Примају се оба ова предлога.

Председник затвара седницу у $1\frac{3}{4}$ чуса по подне, а идућу заказује за сутра у 9 часова пре подне.

Седница држана 6. Јула 1871.

Председник отвара седницу у 9 часова пре подне и позива перовођу, да прочита записник прошле седнице.

Перовођа др. *Касапиновић* чита записник. — Одоставерава се.

Председник подноси молбу Ватинске срп. правосл. општине у вршачкој дијецези, за припомоћ из нар. фонда ради издржавања пароха. — Петиц. одбору. — Подноси молбеницу Данила Бањанина грађанина и трговца горњо-карловачког, у којој овај моли, да би сл. сабор решио смеју ли се српске општине називати другчије, него што је у највишем рескрипту од 10. авг. 1868. год. садржано и јели назив сењске општине „Братство“ законит. — Петиц. одбору.

Панта Поповић подноси молбу седам старих пензованих учитеља из срп. банатске пуковније, који су сваки скоро 50 год. учитељевали, да сл. сабор њиховој годишњој пензији од 60 фор. колико буде могао припомоћ дода. — Петиц. одбору. — Исти подноси молбу изасланика црк. шк. општине Беркасовачке, да сл. сабор изволи преко највише админ. власти упутити конзисторију, пошто општина у данашњим приликама сремским сама ништа израдити кадра није, да се на дотичном месту заузме, да се бележнику беркасовачком Ђорђу Костићу одузме стан у општинској кући, који је исти узурповао а општина је рада, да се та кућа употреби на стан учитеља. — Петиц. одбору.

Сима Крстић подноси тужбу Јефрема Фрушића трговца из Прига против управе манастира Хопова ради накнаде штете од 400 ф. за 100 хвати дрва, које му манастир није издао а уговорио је да изда. — Петиц. одбору.

Извештач на то изасланог одбора Лазар Стефановић подноси: „Нацрт установе јерархијског пензионог завода за свештеничке удовице и сирочад, као и за душевно и телесно изнемогле свештенике у опсегу срп. правосл. митрополије и патријаршије“ и предлаже, да се овај нацрт штампа, међу чланове саборске подели и још за време ове сезоне саборске на дневни ред стави.

Ђ. Димитријевић предлаже, да се некаже, да ће се овај предлог ове сезоне саборске на дневни ред ставити него да ће се ставити у своје време на дневни ред. — Решава се, да се поднесени нацрт прими, штампа, међу чланове подели и у своје време на дневни ред стави.

Н. Беговић подноси завршени извештај саб. комисије за манастире горњо-карловачке дијецезе и то за манастир Гомирје.

Јовановић парох предлаже, да се овај извештај преда одбору за манастире. — Прима се.

Др. Суботић јавља, да онај одбор, који је изаслан да изнесе предмете, који би се још ове сезоне саборске решити имали, није могао тај посао да сврши, јер су читаво време чланови истога одбора имали посла у другим одборима, и то у школском и даљском одбору и моли, да сабор тога ради поменути одбор извини и он ће свој извештај сутра поднети. — Узима се на знање.

Председник одбора, који је изаслан, да прегледи превишње отписе др. Суботић подноси ове предлоге:

„Предлог за „устројство срп. нар. сабора“ услед највишег решења од 29. маја о. г.

I. У место наслова „устројство срп. нар. сабора“, да се прими „устројство срп. нар. црквеног сабора“, уз ограду.

II. Пета алинеја I. чланка да гласи овако: „Осим тога спада у делокруг сабору и све оно, што се на горе поменутим народним привилегијама оснива и у црквено-просветну сферу спада.“

III. Члан XII. и XIII. дк се споје и да гласе: „Сабор се састаје сваке треће године на назначено место о ђурђеву дне, а сазива га патријарх и митрополит.“

IV. Прва алинеја XV. члана да гласи: „Сабор има два председника. Први је по достојанству митрополит и патријарх, или кад овога нема, најстарији епископ; други је по избору, кога сабор на цело време свога постојања изабере.“

Четврта алинеја да гласи: „Председник по достојанству отвара прву и затвара последњу саборску седницу, председава у свима свечаним и оним седницама, које се држе, док се сабор не састави (конститује), а тако исто и у свима седницама у којима се расправљају послови, који у црквену сферу спадају.“

V. Чл. XVIII. да гласи: „Сабор је сам властан своје седнице одгодити и у течају тригодишње периоде нов састанак одредити.“

VI. Члану XX. да се дода: „Сабор приопштава избор патријарха и митрополита Њег. Величаству ради највише потврде.“

„Патријарх и митрополит полаже у руке Њег. Величаства прописану заклетву.“

VII. Члан XXIV. да гласи; „Сабором донесени статути подносе се на потврду. Ови статути постају извршиви, ако влада за 90. дана, од дана, кад јој се приопште, против њих не приговори.

Уредбе, које сабор у границама већ одобрених статута донесе, постају извршиве за 30. дана од дана, кад се у сабору или сталном одбору саборском прогласе, ако сабор други рок за извршење њихово не одреди.“

VIII. У петој врсти I. алинеје XXVI. чланка после речи „сабор“ да дође „по своме делокругу.“

У VI. алинеји XXVI. чланка после речи „извештај“ са записницима“.

„Предлог за „изборни ред за срп. нар. сабор“. Услед највишег решења од 29. маја о. г.

I. Да се највише потврђење изборнога реда са учињеном изменом од стране владе, по којој се наслов: „изборни ред за срп. нар. црквени сабор“ замену, прими.

II. Да се уложи ограда против учињене измене у наслову сабора.

III. Да се изборни ред у сабору прогласи с тим, да за 30 дана постаје извршив.

„Предлог за „уређење епархија и митрополитско-црквеног и нар. школ. савета.“ Услед највишег решења од 29. маја о. г.

I. Да се уређење епархија и митрополитско-црквеног и нар. школ. савета у оним деловима, што су добили највишу потврду, прими.

II. Да се претставком Њег. Величаство умоли, да и оне друге делове поменутих уредаба потврдити благоизволи.

III. Да се школске власти у смислу поменутих уредаба организују и sub spe rati свој рад отпочну. Да се избор претседника школског савета и главног школског референта Њег. Величаству, а избор председника епархиских школских одбора и референата влади на потвуду поднесе.

Ови се предлози упућују одбору за дневни ред.

Никола Беговић подноси овај предлог: „Пошто је превишњим отписом од 10. авг. 1868. §. 11. litt. a.) наређено, да парохијално свештенство у горњокарловачкој банској војеној крајини уживa сесију у новцу 200 фор. на годину из крајишког просвентног фонда и пошто је та наредба у живот ступила у свима парохијама речених крајишких предјела, а само није у парохијама: Гомирју, Дрежници и у Поникви. Пошто је пречастна конзисторија под 26. априлом 1870. год. код политичне надлежне власти за те партаје посредовала; али није успјела у томе, него је остављена на садашњем стању ствари; пошто је и Маридолски парох само на привремено уживање сесије од 200 ф. остављен, док се наиме коначно рјеши манастирски одношаји (Klostergüterfrage); најпосле пак пошто речене парохије и пароси неуживају никакове земље манастирске у име сесије, нити је манастир Гомирје дужан и обвезан давати сесије нити је речени посјед од те нарави, то предлажем: 1.) Нека сл. сабор закључи, да су парохије Гомирје, Дрежница, Поникве и Маридол као и систематизирана капеланија Јасенак од манастира Гомирја сасвим одељене и самосталне. 2.) Да се Њег. Величество представком умоли, да овим паросима законити сесију свакоме 200 ф. годишње из крајишкога просвентног фонда накнадно од 1. јан. 1869. и унапредак најмилостивије подели. — Исти предлаже, да се овај предлог прогласи за журан и да се одма данас стави на дневни ред. — Пошто предлог овај неподупире толики број посланика, да би се по пословнику за журан прогласити могао, то се исти упућује одбору за дневни ред.

Јова Трбојевић предлаже, да се његов јучерањи предлог за журан прогласи и да се данас стави на дневни ред. — Овај предлог неподупире потребан број посланика, то се упућује одбору за дневни ред.

ДОПИСИ.

Д. — У Карловцима, 9. јулија. Данас око $\frac{1}{2}$10 сахати била је посланичка конференција и продужен је претрес владиних одписа. У $\frac{1}{2}$ 12 сахати започета је саборска седница. По захтевању Бож. Вујића и Алекс. Сандића поправи се прочитани записник прећашње седнице тиме, што се упише да је додатак речи „црквени“ већином гласова примљен. А. Сандић хоће даље, да се и мотивација његова проти-предлога у записник стави, али то се по предлогу др. Павловића одбаци. После неких поднесака и предлог пароха Григоријевића, који узме натраг, пређе се на дневни ред. Прочита се 3-ћа алинеја изборног реда, и прими се по предлогу одборском. За тим се узму у претрес: уређење епархијских скупштина, школски и митрополитски савет, али се расправа не доврши. Око 6 сахати по подне била је конференција и трајала по $\frac{1}{2}$ 8 сахати и настављен је претрес о владиним одписима.

— 10. јулија у $\frac{1}{2}$10 пре подне била је конференција, на којој је др. Лаза Костић донео предлог, да сабор позове епископе, да свој сепаратвотум ради обште народне користи узму натраг. За тим дође администратор и епископи, и др. Костић понови свој предлог. Прими се, да се најпре претресе устројство, па ће се видети, како мисле епископи. Поглавито би разговора о вотуму сепаратном. У неким тачкама, које је и одбор усвоио, сложу се и епископи, али мисле да се не могу сложити, јер немају право на то без синода.

Око $\frac{1}{2}$1 сахата започне се саборска седница. Пошто се неки поднесци предаду и предлози ради репрезентација поднесе, пређе се на дневни ред и једногласно се прими предлог одборски о епархијским скупштинама уређеј предложених измена у владиним одписима. За тим се седница заврши у 1 сахат, и закаже друга за 5 сахати по подне.

У Сегедину, 5. јула. — Пре две три године учесташе и отеше мах харања свакојака у ови крајеви, тако, да се влада приморана нашла, млађег грофа Гедеона Радаја као кр. комисара на неколико жупанија, са изванредним опуномоћењем, овамо послати, како би се сигурност личности и имања повратила. Ово је Радају и испало за руком учинити, чим је одпочео делати, те га је свако скоро благосиљао, па и сами противници оваки ексцепција мораше потребу исте признати. Али као што свака сила за границе незна, тако је и г. гроф одавно границу хуманитета прешао, које се већ онда видило, кад су они злосретници који су у Варадину били уапшени, овамо донешени. Ономе подобну слику може човек на обалама Нила замислити, а не у сред Европе у деветнајстом столећу. Све по три човека заједно везана, и тако на шлепу целог пута држани, који је трајао два дана и две ноћи, и онда се ни један глас ни у пештански ни овд. новина не нађе, да таки поступак органа комисарови, који свако људско достојанство и чувство ногама гази, негодује; али наравно међу овима је било и Србаља, (или као што је тада из околине комисареве, неко у пештанске листове писао, већина Југославена), него кад је више богати Чивута у сегедински кастел увучено, онда и сам „Пест. Лојд“ који је до скора, за Радаја рекламу правио, у броју од 18. маја ове год. таку је ларму подигао, да је сву Европу у помоћ призиво, и то због тога што је кр. комисар тако нечовечан био и неког Лебла, Чивутина богатог из Сивца, уапсио. Ово је по „П. Л.“ штогод нечувено било; а што су други људи (међу овима један Паланчанин, више Пивничана, једна жена из Куле и једна из Футога, један човек с новосадски салаша, и више њи) по 16 до 20 месеци у истражном затвору држани, и после као невини пуштени, за ово није имао уста ни овдашњи „Согеди Хирадо“ него кад су једног Сегединца, кога је кривица доказана била, а и сам је признао, из кастела саранили, и жену му о томе известили нису, онда је и он (за цело за добре новце) дигао хуку због тога; а што је до оног доба више од три стотине отуд сарањено, нико ни речице не рече. Тако ти људи, од исти листова свађају хуманитет, т. ј. да нема свако једнака права на њега, а највише права на хуманитет, има богом одабрани род Израиљев, и после одма Арпадово племе. Међу онима који су досад под истражним затвором у овд. кастелу помрли, имаде на жалост 17 Србаља, 15 мушки и две женске, и ово су по имену ти злосретници: Године 1870. Маша Поповић, ковач из Иванде, Јосиф Ђуричић, земљеделац из Сегедина, Јоца Милић, земљ. из Пивница, Сава Ристић, земљ. из Шова, Јула Видакова, из Парабуђа. Године 1871. Ђорђе Радановић одправник поштански (осуђен на 5 год., из Баје,) Аца Филипов, земљ. из Пивница, Прока Гагић, земљ. из Пивница, Јула уд. Мартинића, из Крстура, Васа Панин из Пивница, Здравко Панић, из Пивница, Јован Станков, из Пивница, Милош Гргаров, из Кисача, Кузман Бошков из Жабља, Ђорђе Ђуричић, из Паланке, Алекса Максимов, из Срб. Црње, Илија Капетанов из Парабуђа. Ова имена зато саобштавам, да би родбина дотична дознала, пошто до сад јоште никоме није за њину смрт јављено.

Ако узимам времена, јавићу још дишто о току у овим стварима. (Бићемо вам захвални, ако нас усхтете извештавати. У.)

АУСТРИЈА.

Колико се обзире на глас народа у граници у питању које се највећма тиче његове коже, ево једног примера.

Градачкој „Дневн. пошти“ пишу из Беча 30. јуна ово: „Шеф ђенералног штаба код градачке ђенералкоманде, обрштар *Ђорђе Мургић*, мислећи да му је дужност, да изведе политички тестаменат свога умрлог тетка и најискренијег пријатеља, ђенерала Гривичића, стане на среду за право народа у граници. Кад се у бечком господском дому вођало о сједињењу границе Угарској поднесе обрштар Мургић протест против тог сједињења. Овај корак обрштров навуче на себе не малу пажњу, јер у аналима војничке владавине нема примера, да се смеде свом народу наметути за браниоца један војник па ма био он и шеф ђенералштаба. Чудновато је, да се није имало воље за „званично поступање“ онда када је господски дом поднео ратном министарству тај протест да га оно узме на „повољно знање;“ јер се тада беше и с тим задовољило, што су израдили да се Мургић „отворено не изрази.“ Изгледало је дакле, као да се цела ствар уталожила. Али по што је сједињење границе Угарској у нечему већ свршена ствар понови се опет мисао, да ивер не сме даље од кладе; и тако се обрати пажња ратног министра, г. бар. Куна, на то да имаде један несташко кога треба мало по прстима. Као што смо добро извештени, први који лист званичних новина донеће наредбу, којом се обрштар Мургић скида са свог места и поставља, или боље рећи деградира за резервног команданта 80. пешачкој регименти у Злоцову, а у једно се има тим уклонити и из ђенералштаба. За наследника пуковнику Мургићу означен је пуковник *Шафер* од Шаферсфелда, команданат регименте „баварски краљ,“ која се сада у Грацу налази.“ — Извештај је био истинит. Званичне „бечке нов.“ од 3. јула потврдише га, јер све оно донеше што се у допису вели. — Играјте се, играјте се, али ће вам и одиграти!

НОВИЈЕ.

Беч 8. јула. Земаљски ће се сабори сазвати за 8. (20.) август. Моравски ће се распустити. — Делегације су своје послове свршиле.

Беч 8. јула. Вест једног бечког листа, да је крунисање цара за ческог краља означено за дан св. Непомука идуће године, са свим је не основана комбинација, јер о таковој евентуалности није било ни спомена у дворским круговима.

Беч 9. јула. Данашње званичне „бечке новине“ доносе царево ручно писмо, којим се тајни саветник Голуховски наименује за галичког намесника.

Берлин 8. јула. Као што „Рајхсанцајгер“ јавља јуче је у вече из Француске стигло 462 мил. франака у име отплате ратних трошкова.

Версаљ 8. јула. По лекарским доказима Рошфор је полудео.

Букурешт 8. јула. Сенат је усвојио закључке коморине у железничком питању.

Цариград 7. јула. Бугарски ће се синод одгодити на неколико дана док се не наименује патријарах.

УЈЕДИЊЕНОЈ ОМЛАДИНИ СРПСКОЈ.

Позивамо све чланове уједињене омладине српске, а и сву другу браћу Србе, који би хтели на скупштину омладинску у Вршац доћи, а овде немају свога, код кога би се могли настанити, да изволе ту своју намеру пријавити мосном омладинском одбору или одбору пев. друштва и то најдаље до 1. августа о. г. да би се ови одбори могли постарати за времена за потребне станове.

Уједно смо умолили и управу паробродског друштва и управе државних гвоздених путова за дозволу, да могу учесници у шестој скупштини омладинској у пола цене путовати на скупштину у Вршац и натраг, па чим та дозвола стигне, то ће се одма на све стране одкудгод се досад тражило или још узтражи разаслати веровнице, које ће морати уза се имати сваки онај који усхте путовати за пола цене.

У Вршцу 5. јула 1871.

Месни омладински одбор.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Претплатницима

„СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ.“

Молим све претплатнике „Срп. нар. школе“ да управљају своје *рекламације* и *предплату* не на мене у Ср. Карловце но на: Redaction „Srbska narodna škola“ Ofen Tabau 544. Од ове године има довољно бројева да се може сваком надокнадити недобивени број, ако га заиште од редакције поштанском корешподенцкартом.

С. В. Поповић.

КЊИЖЕВАН ОГЛАС.

СВЕ ДОЈАКОШЊЕ ПЕСМЕ

ЗМАЈ-ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА

1. ОРИЋИНАЛНЕ

већ су на повезу, и за 4—5 дана разашиљаће се претплатницима и уписницима који су се до јако пријавили.

Песме ове задржале су се у штампи 3—4 дана дуже с тога, што су изнеле један читав табак више него што је у „огласу“ јављено, и тако ће претплатници добити уместо 15, свега 16 табака.

У Новом Саду, 10. јула 1871.

Српска нар. задр. штампарија.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Пешта 8. јула. Продаја шенице непромењена је. Потрошак и промет скорим код све ране био је доста ограничен, цене су непромењене. Бележене су ове цене:

Шенице потиске: 600 мер. 87½ фун. 600 мер. 87 фун. и 500 мер. 86¾ фун. 6 ф. 32 н. 400 мер. 86¾ фун. 6 ф. 25 н. 600 мер. 86 фун. 6 ф. 12½ н. 800 мер. 86 фун. 6 ф. 15 нов. 800 мер. 86 фун. 6 ф. 15 н. 800 мер. 86 фун. 6 ф. 15 н. 200 мер. 85 фун. 5 ф, 85 н. 200 мер. 85½ фун. 5 ф. 92½ н. 600 мер. 85¾ фун. 5 ф. 95 н. све аа три месеца. Вајсенбургске 500 мер. 87 фун. 6 ф. 30 н. за три месеца. Бачке 4000 мер. 83 фун. 5 ф. 45 н. за три месеца. Све на цол. центе.

ИЗВЕШТАЈ

СРПСКЕ ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У Н. САДУ ОД 1. ЈАН. ДО 30. ЈУНА 1871.

ПРИМАЊЕ

Деонички капитал	ф. 11626	— 50	н.
Уплаћене менице	„ 2914	— —	„
а) предујам на акције	„ 240	— —	„
б) „ „ драгоцености	„ 196	— 50	„
в) „ „ књиге — уложнице	„ 28	— —	„
г) „ „ „ мађарске задруге	„ 300	— —	„
Задругин дуг	„ 9175	— —	„
Камате и писарине	„ 860	— 5	„
Уписине	„ 702	— —	„
Штампе (Drucksorten)	„ 111	— 69	„
Препис књиге	„ 7	— —	„
Извађено из бачке банке	„ 2959	— —	„
	ф. 29119	— 74	н.

ИЗДАВАЊЕ

Трошкови	ф. 608	— 24	н.
Намештај	„ 424	— 13	„
Задругин дуг	„ 1500	— —	„
Ескоптирате менице	„ 19050	— —	„
Предујам на акције	„ 2380	— —	„
„ „ драгоцености	„ 929	— 50	„
„ „ књиге уложнице	„ 206	— —	„
„ „ „ мађарске задруге	„ 300	— —	„
Плаћена камата	„ 87	— 21	„
Уписине	„ 30	— —	„
Уложено у бачку банку	„ 2959	— —	„
Штампе (Drucksorten)	„ 189	— 40	„
Готовина за месец јули	„ 456	— 26	„
	ф. 29119	— 74	н.

У Новом Саду 30. јуна 1871. по н. календару

Корнел Јовановић књиговођа. **Ђ. Атанацковић** благајник.

КУРЗ ОД 8. ЈУНА.

Сребро — — — — — — — — — — — —	121.50
Дукати — — — — — — — — — — — —	5.83

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Пошто служби досадањег актуара српског народног позоришта главној скупштини позоришној ове године истиче рок, то се овим на то место расписује стечај. Плата је актуару 300 ф. а. вр. на годину. Који би хтели ово место добити нека се са својим сведочбама обрате на главну скупштину српског народног позоришта, што ће се држати 3. августа о. г.

Из седнице управљајућег одбора срп. нар. позоришта држане 27. јуна 1871.

Панта Поповић, актуар. **Др. Јов. Субботић**, председник срп. нар. позоришта. 3—3

ОГЛАС.

По одлуци управљајућег одбора српског народног позоришта овим се заказује главна скупштина српског народног позоришта у уторак 3. (15.) августа у 9 часова пре подне.

Из седнице управљајућег одбора срп. нар. позоришта држане 27. јуна 1871.

Панта Поповић, актуар. **Др. Јов. Субботић**, председник срп. нар. позоришта. 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено парохијско место у Беркасову овим се стечај расписује.

Свештеничкој удовици припада половина прихода до 5. фебр. 1872. г.

Конкуренти имају инштруиране молбенице до конца овог месеца овамо поднети. Из седнице консисториалне у Карловци 8. јула 1871.

1—3 Конзисторија архидијецезе Карловачке.

На бр. 1924.

ОБЈАВА.

На основу закључења магистрата кр. пр. диштр. в. кикиндског од 29. марта 1871. бр. 1924. издаваће се регално право по дистриктским местима 29. јула (10. августа) 1871. **9 сати** пре подне на **три** године, од 1. новембера 1871. до 1. новембера 1874. путом јавне дражбе под закуп.

Дражба ће се у диштр, малој дворани држати, а условља се могу видети у диштр. рачуноводству. Од економског одбора кр. пр. диштр. в. кикиндског.

У В. Кикинди 10. јула 1871.

Јовановић диштриктски сенатор. 3—3

ПОЗИВ

на главну конштитутивну скупштину „Српске задруге за међусобно помагање и штедњу“ у Новом Саду која ће бити о Св. Илији 20. јула т. г. у 3. сата после подне у дворани „Српског друштва за радиност.“ — Позивају се овим сви чланови да изволе доћи.

Ред предмета за главну скупштину

1. Директор отвара скупштину
2. Избор председника
3. Избор Перовође
4. Читају се имена свију до сад уписаних чланова, и оверовљавају се присутни чланови
5. Проглашују се потврђена правила задр.
6. Извештај одбора о своме досадањем раду
7. Извештај тројице надзорника
8. Избор директора на три године
9. Избор тројице надзорника (ревизора) на једну годину
10. Избор годишњег одбора од 30 чланова
11. Избор петорице за оверовљење записника

Из одборске седнице Српске задруге за међусобно помагање и штедњу држане у Новом Саду 29. јуна 1871.

Корнел Јовановић књиговођа. **Љуб. Стефановић** директор. 2—3

ОБЈАВА.

700. акова од најбољег вина с грунтова Раковачки са Салаксије и Белегира, бела и шиљера и 100 акова добре чисте комовице, на једно или више буради с најјефтинијом ценом, може се добити у Новом Саду код

Стојана Јовановића гвожђара на рогљу. 2—3

У мојој трговини модна еспапа може добити место један

ПОМОЋНИК

кои је у продавању ове струке еспапа вешт и искусан.

Нови Сад 10. јула 1871.

1—2 **Евг. Богдановић.**

Едуард Гринвалд,

препоручује поштованим муштеријама као арендашима, бирташима, економима и сваком трговцу своје особито велико на избору стовариште

ВИНА, РАКИЈЕ И ШЉИВОВИЦЕ,

стара и нова бела и црна по најјевтинијој цени, тако да би свака она поштована муштерија која би ми част поклонила и макар пробе ради ме походила, уверење добила и мени за навек као верна муштерија остала.

Моја је девиза солидно поштено па јефтино. Стовариште и канцеларија је у сопственој кући у казанџијском сокаку до г. Камбера код „ЦРВЕНОГ БУРЕТА.“ 6—30

Објава дражбе.

Од стране ц. к. градишканске граничарске пуковније, даје се овим на знање, да ће се услед одписа генерал команде од 3. јулија 1871. бр. 11. шум. одел. — 30. септембра т. г. у 9 сати пре подне, у штабалном месту Новој Градишки, — дражба због сечења дрва у одобреним шумским просторијама од 1346 □ хвата — која су дрва у сљедећем изказу назначена; — држати. Нашто се купци и позивају.

Преглед оних просторија којих се дрва изсећи имају, даље количина дрвља, као и припадајућа пристојбина:

Сатнија.	Предјел шумски.	Округ	са дрвљем снабдевени простор	ПО ЈУТРУ. дрва за цепање	дрва за зидање	дрва за горење	процењена вредност		СКУПНО дрва за цепање по 22 кр.	дрва за зидање по 15 кр.	дрва за горење по 1 ф. 80 н.	процењена вредност	
		бр.	јутро	кубична стопа о. хват			ф.	кр.	кубична стопа		о. хват.	ф.	кр.
1. Липовљанска	Опека	остатак 13—14	97,98	592	490	33,70	264	40	57,975	47,986	3300,24	25,892	83
		15	162,38	997	664	34,91	381	78	161,892	107,820	5668,68	61,993	9
2. Новска	чардачинска греда	4	100,51	719	650	63,28	369	58	72,267	65,332	6360,27	37,147	5
		7	133,62	719	650	63,28	369	58	96,073	86,853	8455,47	49,383	86
3. Рајичка	Суше	41	57,75	611	598	38,00	292	52	35,285	34,535	2194,50	16,893	5
		42	72,75	860	673	45,91	372	85	62,565	48,961	3342,20	27,124	41
		43	127,15	542	440	39,30	255	98	68,915	55,946	4996,99	32,547	48
		44	95,94	711	401	38.00	284	97	68,213	38,472	3645,82	27,339	96
		45	112,75	580	698	36,00	297	10	65,395	78,699	4059,00	33,497	95
5. Окучанска	Јесковача	23	79,00	609	405	30,61	249	83	48,111	31,995	2418,19	19,736	41
		24	80,00	609	405	30,61	249	83	48,720	32,400	2448,80	19,986	24
		30	79,00	920	712	51,86	402	54	72,680	56,248	4096,94	31,801	29
		31	54,87	920	712	51,86	402	54	50,480	39,067	2845,56	22,087	66
		39	692,39	809	581	45,30	346	67	74,723	53,678	4185,26	32,024	22
Свега . . .		—	1346,04	—	—	—	—	—	983,295	777,992	58017,82	473,455	79

О каквоћи и коликоћи свију на гореозначеним просторијама налазећи се и за продају служећи грмова може се сваки подузимач још пре лицитације уверити, као и ближа условља за време обични званични сатова у пуковничко-управничкој писарници видити.

Потоњи као и они путем телеграфа припослани оферти неће се уважити.

У Новој Градишки 8. јула 1871. 2—3

ПОЗИВ.

ЗА ПРОЛЕТЊУ И ЛЕТЊУ СЕЗОНУ

ПРЕПОРУЧУЈЕ СВОЈЕ ПРВО И НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ

МУШКОГ ОДЕЛА

БЕРНХАРД ФИШЕР

преко пута Кондорошеве куће у Н. Саду.

По најновијој моди сготовљени ПРОЛЕТЊИ КАПУТА (Überzieher) од 10—25 ф.

Најновији ПРОЛЕТЊИ ХАЉИНА пар 12—30 ф. даље, НАЈОБИЛНИЈИ избор хаљина за ДЕЦУ од 4—14 година о чему нека се п. н. општинство само изволи уверити.

С поштовањем **БЕРНХАРД ФИШЕР.** 27—50

ЗБОГ НАПУШТАЊА РАДЊЕ

продају се одмах из слободне руке по смањеној најјефтинијој цени за готов новац **600** акова најбоља **СРЕМСКА БЕЛА ВИНА И ШИЛЕРА**, као и у мањим партијама.

Вино лежи у **Новом Саду** у подрумима понизно подписаног ,који учтив позив чини.

ЈОСИФ ВАЛНБЕРГЕР.

у Н. Саду у својој кући,

3—3 ћурч. улица преко пута од срп. саб. цркв. 2. спрат.

МАШИНЕ

све врсте, каквих до данас само и свету има, продаје по најјефтинијој цену и по најбољим условијама

JOVAN MANOJLOVIĆ,

(10-3-3) Wien, Stadtpost.

Продаја куће.

Врло удесно лежећа кућа бр. 1851 заједно са припадајућим к овој земљиштем, *угао дунавске улице и промонаде*, за сваку радњу способна, са **правом точења и угошћавања** продаје се из слободне руке.

Ближе се дознати може код куће притежатељке, ћурчинске улице, у својој кући бр. 1793. преко пута од српске катедралне цркве 2. спрат, 3—3

ЈОСИФ ХОНХАЈЗЕР

(Jos. Hohnheiser)

ФАБРИКАНТ БЛАГАЈНИЦА У БЕЧУ,

Margarethenstrasse 47.

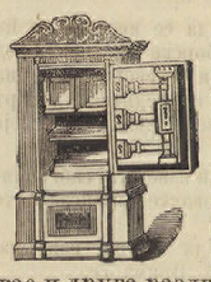

препоручује његове ц. кр. *неупаливе и против пробијања сигурне благајнице* уз најјефтиније фабр. цјене.

Исто тако и најбоље *ексцентричне пресе* за браваре, *бушеће машине* за притисак с ногом, *пресе за котрање, машине од лима за подизање*, као и друга различита *браварска оруђа*. 4—12

ОБЈАВА.

Јављамо п. н. општинству да смо ових дана отворили

СТОВАРИШТЕ ЕРДЕЉСКОГ СУКНА

које је веома добро снабдевено. Купци нека нас ради каквоће и цене еспапа своим посетама почаствују.

3—3 **Ј. Крчадинац и син** у Панчеву.

ДР. Б. БЕК

дворски и судски адвокат

у Бечу, Opernring Nr-o 8.

(пређе државни и мјенични адвокат у Пешти).

прима на себе заступања у Аустро-Угарској. 2—3.

ОВЛАШЋЕН СОПСТВЕН ПРОИЗВОД НАЈЈЕФТИНИЈЕ ФАБР. ЦЕНЕ, ПОШТЕНА ПОСЛУГА.

Кошуље мушке: од фина и постојана холандска платна по 1 ф. 50—75 н. 2 ф. до 2 ф. 50—75 н. 3 ф. до 3 ф. 50 н. Од фина и постојана румбург. платна по 4, 5 и 6 фор. Везене париске: по 7, 8, 9, 10, 11 и 12 ф. Гаће од румбургерска платна немачка 1 ф. 25 н. 1 ф. 50 н. 1 ф. 75 н. до 2 ф. Мађарска 1 ф. 25 н. 1 ф. 50 н. 1 ф. 75 н. до 2 ф. Дечије кошуље по 1 ф. 1 ф. 25 н. 1 ф. 50 н. 1 ф. 75 н. до 2 ф. 2 ф. 50 н.

Женске кошуље од фина и постојана холандска платна модне 1 ф. 50 н. 1 ф. 75 н. до 2 ф. 2 ф. 25 н. 2 ф. 50 н. 2 ф. 75 н. богато везене 3 ф. 3 ф. 50 н. до 4 и 5 ф. Од најфинијег румбург. платна са финим везом и укусни уметци париски по 6, 7, 8, 9, 10 и 11 ф.

12 румбург. бели марама 2 ф. 2 ф. 25 н. 2 ф. 50 н. 2 ф. 75 н. 3 ф. 3 ф. 50 н. 4 ф. 4 ф. 50 н. 5 ф. 5 ф. 50 н. 6, 7, 8, 9 и 10 ф.

За мушке кошуље молим дебљину од гола врата. Еспап се шаље са Nachname. Кошуље које најбоље не стоје, или п. г. купци, који разумно увиде да су обманути, прецењени, преварени, нека исте одмах враћају.

АДРЕСА: Alexander Stanischits befugt. Wäschvar. Fabrikant, Wien. Wollzeile Nr. 9. 8—24

БЛАГАЈНИЦЕ

осигуране против ватре и пробијања, добити се може по фабричној цјени у Бечу код најбоље реномирате фабрике.

Рудолфа Танцоша.

Беч IX. округ. Собјескова улица бр. 13.
(Wien, IX. Bexirk, Sobieskygasse Nr. 13.)

Нацрташи цјеновници шаљу се на захтевање безплатно. 15—16

ПОПРАВЉЕНА ИЗВОРНО РУДОЛФОВА ПАТЕНТ МАШИНА ЗА

ШИВЕЊЕ РУКАВИЦА

ЦЈЕНА 190 Ф. ОД КОМАДА — А И НА РАТЕ.

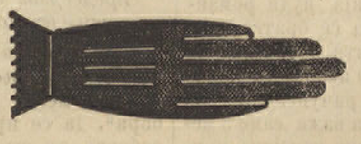

Стовариште Рудолфови патент машина за шивење рукавица, **VI., Getreidemarkt 13.**

Даље препоручује подписани најбољи конац за рукавице бечку фунту по 11¾ фор.; нова американска патент дугмад за рукавице и т. д. — поучава безплатно.

Теодор Лосторфер притежатељ стовариште.

Једина је, од свију оних за продају понуђених, која се подпуно за целисходну и полезну посведочила.

П. н. купци позивају се да се о горњем изказу сами увере.

Јамчи за пет година. 2—6

Властник и издаватељ др. Свет. Милетић. Одговоран уредник Стеван Поповић. Српска народна задружна штампарија.